સુપ્રભાતમ્

સુરેશ પ્રા. ભટ્ટ

સલામી સવારની..

સત્તા, કાયદા, કોર્ટ, પોલીસનું દળ મળી ગયું છે!
ગુન્હાની ખૂજલીને સત્તાનું ચળ મળી ગયું છે!
છળ લાગે છે છોડી મૂકવાનું જૂના સાથીદારો ને-
જેલનું પંખી જ થયું પ્રધાન બળ મળી ગયું છે..
("આવું તો જેલમાં ચાલ્યા કરે" - રાજા ભૈયા)

હાઇકુ

આતંક સામે,
ઓરિસ્સા માં ચાલે છે
'અગ્નિ' પરીક્ષા..

મેળવે લીફ્ટ
લાયસન્સ વિના જ -
વંશ - વારસો

ચિંતન

નિષેવતે પ્રશંસ્તાનિ નિંદ્દિતાનિ ન સેવતે ।
અનાસ્તિકઃ શ્રધ્ધાન એતત્પંડિત લક્ષણમ્ ॥

જે સંસાર વહેવારમાં અને પોતાના માટે જે ઉત્તમ કાર્યો છે તે અવશ્ય આચરવાં, જે સમાજમાં અસ્વીકાર્ય અને નિંદાપાત્ર છે એવાં કાર્યોથી દૂર જ રહેવું. જે માણસ શ્રધ્ધા રાખીને, ઇશ્વરમાં સંપૂર્ણ રીતે માને છે તે જ બુધ્ધિમાન છે અને એ ડાહ્યાના લક્ષણ છે.

કેવળ પુસ્તક-પોથી વાંચવાથી પંડિત થવાતું નથી. જ્ઞાન તો પુસ્તકની બહાર પણ મળી શકે છે. જ્ઞાન અનુભવમાંથી મળે છે. માહિતી અને જ્ઞાનમાં મોટો તફાવત છે.

જ્ઞાન આવવાથી - મળવાથી માણસમાં સાચાં ખોટાંને સમજવાનો વિવેક જન્મે છે. માહિતીનો ભંડાર-આંકડા મગજની તિજોરીમાં માત્ર રાખવાથી અભિમાન આવે છે. માણસ વિવેક ગુમાવી બેસે છે. એટલે સંસારમાં એવાં કાર્યો કરવાં જેનાથી આત્માની ઉન્નતિ થાય, વિચારોને હકારાત્મક ગતિ મળે અને પોતાને પણ સુખ-શાંતિ સાથે કાર્ય કરવાનો આનંદ અને સંતોષ થાય પરોપકાર - સમાજસેવા એ એવાં સત્કાર્યો છે.

જે નિંદાપાત્ર છે એ છળકપટ-દગાબાજી, છેતરપીંડી જેવાં અધર્મના કામો છે તે કર્યા પછી આપણો આત્મા પણ બેચેન થઇ જાય અને અંદરથી ડંખવા લાગે છે.

ઇશ્વરનો ડર રાખી, સત્કાર્યો કરવાથી જ મન-ચિત્ત-આત્મા પ્રસન્ન રહે છે. દુષ્કૃત્યોથી દૂર રહેવું.

સુવિચાર

- તમારે પૃથ્વી પર શાંતિ જોઇતી હોય તો પ્રથમ તેની સ્થાપના તમારા હૃદયમાં કરો- માતાજી
- ઇર્ષા બીજું કશું નથી ખાતી એ તમારા હૃદયમાંથી જન્મે છે અને તમાર હૃદયને જ ખાઇ જાય છે - માર્ટિન
- તમને ન ગમતું કામ, કાલ પર ઠેલવાને બદલે આજે જ કરજો, જેથી ભયના ચોવીસ કલાક બચી જશે અને સંતોષના ચોવીસ કલાક મળશે - બોબ ટાલબર્ટ
- પોતાનું કામ આનંદથી કૌશલ્યથી કરવું એનું નામ યોગ - ગીતાજી
- ગામના ગોંદરે બેસી પારકાની ગાયો ગણવાથી કંઇ આપણી ગાયો વધી જવાની નથી - મહાવીર
- ઘરની બહાર ખાતરનો ઢગલો કરશો તો તમારી આસપાસ દુર્ગંધ ફેલાશે જ, પણ એનો ખાતર તરીકે બાગમાં ઉપયોગ કરશો તો ફૂલોની મહેક મળશે, જીવનમાં પરિવર્તનથીજ ઉન્નતિ થાય છે - ઓશો

બોધકથા

આજકાલના બાબાઓ લાખોની ફી લઇ યોગ શીખવે, દવાઓના ધંધા કરે, પ્રચાર અને પ્રસારમાં કરોડો ખર્ચે, આત્મા મેલો હોય છતાં 'નિર્મલ' રહી પ્રશ્ન પૂછવાની ફી લઇ જવાબ આપે દર્શન માટે દક્ષિણા માગે, એર કંન્ડીશન હોટેલ જેવા 'આશ્રમ'માં જીવન પસાર કરે છે. સાચા સંત પાસે સંતોષ સિવાય કંઇ સમૃધ્ધિ ન હોય. એને જ સાચો 'ત્યાગી' કહેવાય.

સ્વામી રામતીર્થ પાસે બે કૌપીન અને એક લોટો. એના સિવાય કંઇ જ ન હતું છતાં એ પોતાને 'બાદશાહ' જ માનતા અને 'બાદશાહ' જ કહેવડાવતા હતા.

અમેરિકા ગયા છતાં પણ ત્યાં આ જ સાદગી રાખી અને 'બાદશાહી' નિશ્ચિંત જીવન જીવ્યા, ત્યાંનો એક સમૃધ્ધ વ્યક્તિ એમની સાદગી જોઇ ખૂબ પ્રભાવિત થયો અને 'બાદશાહ' ને જે કંઇ - જેટલી સમૃધ્ધિ જોઇએ તે આપવા તૈયાર થયો.

સ્વામી રામતીર્થે તેમને જવાબ દીધો. મને કોઇ જ જરૂર નથી. કોઇ ઇચ્છા નથી હું કોઇ વાતનો અભાવ પણ મહેસૂસ કરતો નથી અને બધી બાબતે ખૂબ જ સંતોષ છે અને એટલે જ હું ખૂબ જ શાંતિ અને સુખનો અનુભવ કરું છું તેથી જ હું મારી જાતને 'બાદશાહ' માનું છું..

'નીટ' ના મામલે ગુજરાતનો નિર્ણય આવકારદાયક

તંત્રી સ્થાનેથી...

મેડિકલ પ્રવેશ માટેની 'નીટ' પરીક્ષા ગુજરાતીમાં જ લેવા ગુજરાતે બુલંદ માંગ કરી છે. સમયસરનો અને જરૂરી નિર્ણય કરવા માટે ગુજરાત સરકાર અભિનંદનને પાત્ર છે. છેલ્લા કેટલાય વખતથી વાલીઓ અને વિદ્યાર્થીઓ 'નીટ' ના મામલે દ્વિધામાં હતા. ગુજરાત સરકારે પોતાનું વલણ સ્પષ્ટ કર્યું છે. કેન્દ્રીય આરોગ્ય મંત્રીને લખેલાં પત્રમાં કહ્યું છે કે, 'નીટ' ની પરીક્ષા ગુજરાતીમાં લેવાય અને ગુજરાતને ફાળવાયેલી બેઠકોમાં ૮૫ ટકા વિદ્યાર્થીઓ ગુજરાતી જ હોવા જોઇએ આમ નહીં થાય તો ગુજરાત 'નીટ' ની પરીક્ષાનો બહિષ્કાર કરશે. વિદ્યાર્થીઓ અને વાલીઓની લાગણીનો સંપૂર્ણ સ્વીકાર કરાયો છે. ફિઝિયોથેરાપી અને ડેન્ટલ માટે 'ગુજકેટ' ની પરીક્ષા પણ આપવી પડશે, એવી સ્પષ્ટતા પણ આરોગ્ય મંત્રીએ કરી છે. રાજય સરકારે ખૂબ આગ્રહપૂર્વક 'નીટ'ની પરીક્ષા ગુજરાતીમાં યોજવાનું વલણ અખત્યાર કર્યું છે અને તેમાં લખ્યું છે કે કેન્દ્રની મોટાભાગની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ જો ગુજરાતી ભાષામાં લેવાતી હોય તો 'નીટ' ની પરીક્ષા પણ ગુજરાતીમાં લેવાવી જોઇએ.

ગુજરાતના દર્દીઓની સેવા કરવાની છે. ગુજરાતના આંતરિયાળ વિસ્તારોમાં અડધુ પડધું ગુજરાતી બોલનાર લોકોની વચ્ચે ગુજરાતના ડોકટરોએ કામ કરવાનું છે. એટલે મેડિકલ શિક્ષણ પણ અંશતઃ ગુજરાતીમાં જ શીખવાડાય એવો આગ્રહ પણ ગુજરાત સરકારનો વ્યાજબી છે. મોટા ભાગના રાજયો પ્રાદેશિક ભાષાનો આગ્રહ રાખે છે. અને તે સાચો છે. શિક્ષણનું માધ્યમ માતૃભાષામાં જ હોવું જોઇએ તે વાત ગઇકાલે પણ સત્ય હતી અને આજે પણ સત્ય છે. દુનિયાના મોટા ભાગની શિક્ષણવિદો સ્વીકારે છે કે માતૃભાષામાં પ્રાપ્ત કરેલું શિક્ષણ વ્યક્તિ ઘડતર માટે પાયો બની જાય છે. બદલાતા સામાજિક માહોલમાં આ સત્યને સમજવું, સમજાવવું અને સ્વીકારવું થોડું અઘરૂં ચોક્કસ લાગે છે પરંતુ લાંબા ગાળાના વિચારને અમલી બનાવીએ તો માતૃભાષાનું શિક્ષણ ઉપકારક નીવડે છે. 'નીટ' ની જેમ અન્ય વિદ્યાશાખાઓની રાષ્ટ્રીય કક્ષાની સ્પર્ધાત્મક પરીક્ષાઓ પણ ગુજરાતીમાં લેવાય એવો આગ્રહ વ્યક્ત કરવો જોઇએ.

ફોર ભગતસિંઘ, ફોર હન્ડ્રેડ એન્ડ ફોર પેજીસ

(ભાગ-૨)

ભગતસિંઘની ૪૦૪ પાનાની જેલ નોટબુકનાં ૧૪૫ પૃષ્ઠો પર ભગતસિંઘનાં વિચાર અને વાચનનાં શિખરો છે... વ્યવસ્થા અને ક્રાંતિ! સમાજવાદ, કેપિટલીઝમ, લોકશાહી અંગેની ઘણી બધી અને ઘણા બધા લેખકોની નોંધ ડાયરીમાંથી મળે છે... માત્ર વૈચારિક જ નહીં તેમાંથી કેટલીય આંકડાકીય માહિતીઓ પણ મળે છે, જે ભગતસિંઘનો તુલનાત્મક - તર્કબધ્ધ અભ્યાસ દર્શાવે છે.

પૃષ્ઠ ૪૩ પર કોઈ એક રૉમન નાટ્યકારની પંક્તિઓ...

"મેં એક મનુષ્ય હૂં, ઔર ઉન સભી
ચીજો સે મેરા સરોકાર હૈ જો મનુષ્ય જાતિ કો
પ્રભાવિત કરતી હૈ..."

ફ્રેન્ચ રાજયક્રાંતિનો લગભગ દુનિયાનાં તમામ ક્રાંતિકારીઓ પર અલાયદો અને અદ્‌ભૂત પ્રભાવ રહ્યો છે... યુરોપમાં થયેલી આ ક્રાંતિએ દુનિયાભરને આવામ્‌ની તાકાકનો એક પરચો આપ્યો અને ભગતસિંઘની ડાયરીમાં પણ ફ્રેન્ચ ક્રાંતિ અને વિચારકોનાં - તે વિશેનાં અવતરણો જોવા મળે છે... પૃષ્ઠ નં. ૪૯ પર ફ્રાંસનું રાષ્ટ્રગીત 'લા માર્સેઇ' લખેલું છે... માર્સેઇ શહેરથી પેરિસ તરફ કૂચ કરતાં ફ્રાંસિસી સૈનિકોને હૉસલો આપતું આ ગીત કદાચ જેલની સલાખોની વચ્ચેથી ભગતસિંઘને પણ કયાંક તાકત આપી રહ્યું હશે... તાનાશાહો સામે લડવાની!

પાના નં. ૬૩ પર થૉમસ કાર્લાઇલનું અદ્‌ભૂત અવતરણ લખ્યું છે.

"એક ક્ષણ પણ બરબાદ ન થઈ હોત જો કોઈ મહાન માણસ મળી ગયો હોત જે સમજદાર હોત - નૅક હોત; એટલો સમજદાર હોત કે તે જાણી લેત કે સમયની માંગ શું છે, જેનામાં એટલું સાહસ હોય કે સાચા સમય પર સાચો રસ્તો પસંદ કરી શકે અને પછી એ મહાન આદમીની બદૌલત કોઈ પણ સમય આઝાદીનો - મુક્તિનો સમય બની શકે છે."

પાના નં. ૬૫ પર ભગતસિંઘનાં ક્રાંતિકારી સાથી બટુકેશ્વર દત્ત (બી.કે. દત્ત - જે ધારાસભામાં બૉમ્બ ફેંકતી વખતે ભગતસિંઘની સાથે હતા). હસ્તાક્ષર છે અને નીચે તારીખ લખી છે. ૧૨ જુલાઈ ૧૯૩૦ અને પછી પૃષ્ઠ નં. ૬૭ પર આ જ તારીખનાં બી.કે. દત્તનાં હસ્તાક્ષર છે પરંતુ નીચે જમણી બાજુ નોટ લખી છે.

autograph
of Mr. B.K. Dutta
taken on 12th July '30
in Cell No : 137
Central jail Lahore,
four class bofore his final
departure from this jail.

Bhagat Singh.

પોતાનાં સાથી બી. કે. દત્તનાં ઑટોગ્રાફ નીચેની તારીખ સિવાય સમગ્ર નોટબુકનાં કોઈ પણ નોટ કે પૃષ્ઠ પર તારીખ લખેલી નથી.

પાના નં. ૭૨ લેનિનનું અવતરણ લખ્યું છે.

"હવે જરૂરત એ વાતની છે કે આપણે ખુદને જૂના ફોર્મ્યુલાથી નહીં પણ નવી વાસ્તવિકતાઓની નિર્દેશિત કરીએ."

અને તેની બિલકુલ નીચે ત્રોત્સ્કીનું વિધાન છે.

"તેઓ હંમેશાં ભવિષ્ય માટે અતિતથી લડતા રહ્યાં."

"... પરંતુ એક ક્ષણ એવી આવે છે જયારે વિચારવાની એ આદત કે, દુશ્મન વધુ તાકતવર છે. વિજય માટે સૌથી મોટી અડચણ બની જાય છે."

પાના નં. ૭૪ પર પણ ત્રોત્સ્કીનાં જ અવાજમાં છે...

'યુધ્ધ' ... 'યુધ્ધ યુધ્ધ છે...' ... ચાહે જે થવું હોય તો થાય, તેમાં કોઈ. હિચકિચાટ કે વક્તની બદબાદી થવી જ જોઈએ.

પછીન કેટલાંય પૃષ્ઠ પર કાનૂન કે કાયદા વિશેની ટીપ્પણીઓ અને વાંચન અવતરણો છે જેમાં કાયદાના પ્રકાર અને વ્યાખ્યાઓ છે. પૃષ્ઠ ૧૧૬ પર ભગતસિંહ વિવાહ અંગેનું રવિન્દ્રનથ ટાગોરનું અવતરણ મૂકે છે.

'ડૉ. ટાગોરનું માનવું છે કે આદિમ યુગોથી લગ્નની પ્રથા ભારતમાં જ નહીં પરંતુ દુનિયાભરમાં સ્ત્રી-પુરૂષનાં સાચા મિલનનાં રસ્તામાં એક બાધા બની ચૂકી છે. જે ફક્ત ત્યારે જ સંભવ છે જયારે સમાજ એટલો સક્ષમ બની જાય કે તે સ્ત્રીને ઘરમાં રચનાત્મક કાર્યમાં રોકયા વગર, તેની વિશિષ્ટ પ્રતિભાને રચનાત્મક કાર્યમાં લગાવવા એક વ્યાપક ક્ષેત્ર પ્રદાન કરી શકાય.'

(અનુસંધાન પાના નં. ૭ પર)

આજના દિવસનો મહિમા

- ભાનુપ્રસાદ એસ. દવે

૨૦મી એપ્રિલ જાણીતા બંસરી વાદક પન્ના ઘોષનું અવસાન

ચંદ્ર મૌલી, દિપાવલી, જયંત, પુષ્પચંદ્રિકા, નૂપુર ધ્વનિ ઇત્યાદિ રાગોનો સર્જક, વાંસળી વાદ્યમાં ક્રાંતિકારી પરિવર્તન લાવનારા પન્ના ઘોષની આજે પુણ્યતિથિ.

વાંસળી લોકવાદ્યમાં બદલાવ લાવીને તેને સ્વતંત્ર્ય વાદ્ય તરીકેનો દરજ્જો આપનારા વાંસળી વાદક માત્ર ૪૯ વર્ષની વયે ૧૯૬૦માં મૃત્યુ પામ્યા.

- ૨૦-૪-૧૮૮૯ એડોલ્ફ હિટલરનો જન્મદિન.
- વિટામીન 'એ' ના શોધક પ્રો વિલ્હેર સ્ટોપનું અવસાન.
- ભારતના બીજા વડાપ્રધાન સ્વ. શાસ્ત્રીજીને ભારતરત્નનો મરણોત્તર એવોર્ડ પ્રાપ્ત મળ્યો - ૧૯૬૬.
- ૧૮૯૮ ની ૨૦મી એપ્રિલે અમેરિકા ખંડ શોધવા નીકળનાર વાસ્કો-દ-ગામા હિન્દ આવી પહોંચ્યો.

ભારતમાં રેલ્વેના ડબ્બા કયાં બનાવવામાં આવે છે?

વિષય :- ભારતની ભૂગોળ

(૧) ભારતના કયા રાજયમાં શિયાળામાં વરસાદ પડે છે?
(અ) કર્ણાટક (બ) તમિલનાડુ
(ક) મધ્યપ્રદેશ (ડ) મહારાષ્ટ્ર
(૨) હુસેન સાગર સરોવર કયા રાજયમાં આવેલું છે?
(અ) જમ્મુ કાશ્મીર (બ) આંધ્રપ્રદેશ
(ક) તમિલનાડુ (ડ) ઓરિસ્સા
(૩) કઇ તારીખે પૃથ્વી અને સૂર્ય વચ્ચેનું અંતર સૌથી ઓછું હોય છે?
(અ) ૨૨ ડિસેમ્બર (બ) ૨ સપ્ટેમ્બર
(ક) ૩ જાન્યુઆરી (ડ) ૨૧ જૂના
(૪) ભારત અને ચીન વચ્ચે કઇ સરહદ રેખા છે?
(અ) મેગીનોટ રેખા (બ) મેકમોહન રેખા
(ક) દુરંદ રેખા (ડ) રેડક્લિપ રેખા
(૫) જમ્મુ-કાશ્મીરની શિયાળાની રાજધાની કઇ છે?
(અ) લેહ (બ) જમ્મુ
(ક) શ્રીનગર (ડ) અનંતનાગ
(૬) સિક્કિમની રાજધાની કઇ છે?
(અ) કોહિમા (બ) ગંગટોક
(ક) શિલોંગ (ડ) આઇઝોલ
(૭) લક્ષદ્વિપની રાજધાની કઇ છે?
(અ) કારાવતી (બ) સિલવાસા
(ક) આઇઝોલ (ડ) પોર્ટ બ્લેર
(૮) કયું શહેર ઉત્સવોની નગરી ગણાય છે?
(અ) વારાણસી (બ) મદ્રાસ (ક) મદુરાઇ (ડ) અમદાવાદ
(૯) ભારતનું કયું રાજય 'ભારતનું ખલિહાન' તરીકે ઓળખાય છે?
(અ) કર્ણાટક (બ) તમિલનાડુ
(ક) મધ્યપ્રદેશ (ડ) મહારાષ્ટ્ર
(૧૦) ભારતમાં વન અનુસંધાન સંસ્થાન કયાં આવેલું છે?
(અ) દહેરાદૂન (બ) ભોપાલ (ક) દિલ્હી (ડ) લખનૌ
(૧૧) ચંદનનાં વૃક્ષો ભારતના કયા રાજયમાં આવેલાં છે?
(અ) પશ્ચિમ બંગાળ (બ) કર્ણાટક
(ક) અસમ (ડ) મહારાષ્ટ્ર
(૧૨) ભારતમાં રેલ્વેના ડબ્બા કયાં બનાવવામાં આવે છે?
(અ) વારાણસી (બ) કાનપુર
(ક) પેરામ્બૂર (ડ) ચિત્તરંજન
(૧૩) ભારતીય ટેલિફોન ઉદ્યોગનો વિકાસ કયાં થયો છે?
(અ) બેંગ્લોર (બ) મુંબઇ (ક) કલકત્તા (ડ) હૈદરાબાદ
(૧૪) ભારતનો સૌથી લાંબો રાષ્ટ્રીય રાજમાર્ગ કયા બે સ્થળોને જોડે છે?
(અ) આગ્રા-મુંબઇ (બ) વારાણસી-કન્યાકુમારી
(ક) દિલ્હી-કલકત્તા (ડ) દિલ્હી-મુંબઇ
(૧૫) કયા બંદરેથી ભારતનો વિદેશ વેપાર સૌથી વધુ થાય છે?
(અ) કલકત્તા (બ) મુંબઇ (ક) કંડલા (ડ) વિશાખાપટ્ટનમ

● વિવિધા ●

વિષય :- પ્રસિધ્ધ કૃતિઓ અને કર્તાઓ

અકબરનામા - અબુલ ફઝલ
અભિજ્ઞાન શાંકુતલ - કાલિદાસ
અન ટોલ્ડ સ્ટોરી - બી.એન. કૌલ
આઇન-એ-અકબરી - અબુલ ફઝલ
આઝાદી ચમન ન્હાલ
અવર ફિલ્મ્સ, ઘેર ફિલ્મ્સ - સત્યજીત રે
આનંદમઠ - બંકિમચંદ્ર ચેટરજી
ઇન્ડિયા થ્રુ એઇજીસ - જદુનાથ સરકાર
ઇન્ડિયા ફ્રોમ કર્ઝન ટુ નહેરૂ એન્ડ આફ્ટર - દુર્ગાદાસ
ઉર્વશી - દિનકરજી
ઉત્તરરામ ચરિત : ભવભૂતિ

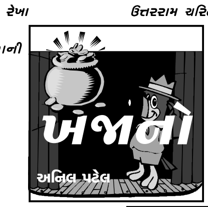

કામસૂત્ર - વાત્સાયન
કાદંબરી - બાણભટ્ટ
કુંભાર સંભવ - કાલિદાસ
કૂલી - મુલ્કરાજ આનંદ
ગણદેવતા - તારાશંકર બંધોપાધ્યાય
ગાઇડ - આર. કે. નારાયણ
ગ્લિમ્પસીસ ઓફ વર્લ્ડ હિસ્ટ્રી - પંડિત જવાહરલાલ નહેરૂ
ગીતા પ્રવચનો - વિનોબા ભાવે
ગીતા રહસ્ય - બાળ ગંગાધર ટીલક

ગયા સપ્તાહના સવાલનો જવાબ

સવાલ - તાજેતરમાં કયા આતંકવાદી માટે અમેરિકાએ ૫૧ કરોડનું ઇનામ જાહેર કર્યું છે?
જવાબ - હાફિઝ સઇદ

સાચો જવાબ આપનાર પત્રમિત્રો :-

(૧) નટુભાઇ દરજી : પેથાપુર
(૨) પંકજ. આર. પ્રજાપતિ : ઉવારસદ
(૩) શિવશ્યામ પી. જોષી : જીઇબી કોલોની
(૪) મૂળજીભાઇ પરમાર 'દધિ' : સે-૭બી
(૫) ઋજિત રાવલ : ૧૨૨૨/૨, સે-૭ડી
(૬) જયેન્દ્રપ્રસાદ એન. પાઠક : ૬૨૦/૧, સે-૬બી
(૭) મહેશ. એમ. જાદવ : સે-૩૦

પૂછું એક સવાલ...?

(૧) રાકેશ બી. જાદવ : સે-૨૪થી
પ્રશ્ન - કયો દેશ નીલમ ટાપુ તરીકે જાણીતો છે?
જવાબ - આયર્લેન્ડ
(૨) તરલ. એસ. પટેલ : સે-૪થી
પ્રશ્ન - લંડનમાં કયા સ્થળે જાહેર સભા-સરઘસ થાય છે?
જવાબ - હાઇડ પાર્ક
(૩) વાઘેલા નિરજ. એચ : સે-૨૮થી
પ્રશ્ન - માનવી દરરોજ કેટલા ઘન મીટર હવા લે છે?
જવાબ - ૧૨.૮૯ ઘનમીટર

(અનુસંધાન પાના નં. ૭ પર)

કાચની કથા

સૈકાઓ પહેલાંની વાસ છે. ફોનેસિયન વેપારીઓ વહાણમાં માલસામાન ભરી વેપાર માટે નીકળ્યા. તેઓ સિરિયાથી ઈજિપ્ત જતા હતા. બેલસ નદીના મુખ આગળ આવ્યા. ત્યારે રાત પડવાની તૈયારીમાં હતા. બધાને કકડીને ભૂખ લાગી હતી.

નોકરોએ નદી કિનારે ચૂલો પેટાવી રસોઇ કરવા માટે પથ્થરોની શોધ કરવા માંડી પણ નદી કિનારે તો રેતી જ રેતી! પથ્થર કયાંથી લાવવા?

એટલે શેઠે કહ્યું, 'જાઓ, વહાણમાંથી ચોરસા ઉપાડી લાવી તેના વડે ચૂલો ગોઠવી દો. વહાણમાં સોલ્ટમીટર (પોટાશ) નામના રસાયણનાં મોટા મોટા ચોરસા ભરેલા હતા.'

એટલે ચૂલો તૈયાર થઈ ગયો. લાકડાં સળગાવી રસોઈ થવા માંડી. અચાનક એક નોકરનાં ધ્યાનમાં આવ્યું કે રેતી પીગળતી હતી અને રેલાઈને ઠંડી જગાએ ઠરતી જતી હતી. તે બૂમ પાડી ઊઠયો.

'અરે, જૂઓ, જૂઓ! રેતી પીગળે છે.' ગાંડો થયો કે શું? રેતી તો

વળી પીગળતી હશે?'

'જૂઓ, અહીં આવીને!'

જમવાનું અધૂરું મૂકી બધાં ટોળે વળી ગયા. પેલાની વાત તદ્દન સાચી હતી. ઠંડી જગાએ ઠરેલો પદાર્થ હાથમાં લઈ જોયો તો તે તદ્દન પારદર્શક હતો. એની આરપાર જોવાની મજા પડી ગઈ.

એ પદાર્થ બીજું કંઈ નહીં પણ કાચ હતો. રેતી સાથે પોટાશ ભળતાં ગરમી મળવાથી કાચ બની ગયો.

આમ, પાંચેક હજાર વર્ષ પહેલાં અકસ્માતે કાચ શોધાયો.

કાચે આજના જગતને રંગીન, સુંદર અને આકર્ષક બનાવ્યું છે.

ઉખાણાં

(૧) કાકા કાકા મેં કૌતુક દીઠું,
પૂર પાણીમાં રમતું દીઠું,
પાણી છે પણ પીતું નથી,
એ જનાવર મરતું નથી
(૨) દરિયામાંથી નીપજે, વણ પાણી પાયે થાય,
ચતુર હોય તો ચેતજો, અઢારે આલમ ખાય,
(૩) કાળો છે પણ કાગ નહીં
દરમાં પેસે પણ ઉંદર નહીં
વૃક્ષ ચડે પણ વાનર નહીં
ચાર પગ પણ પશું નહીં
(૪) ગોરી પણ ગુલામણી, બચ્ચાં એનાં કાળાં,
ગુલામણીને કાઢી મૂકો, બચ્ચાં કરો વ્હાલાં

જવાબો :- (૧) વહાણ (૨) મીઠું (૩) મંકોડો) (૪) ઇલાયચી

આ ચિત્રમાં મનગમતાં રંગો પૂરો

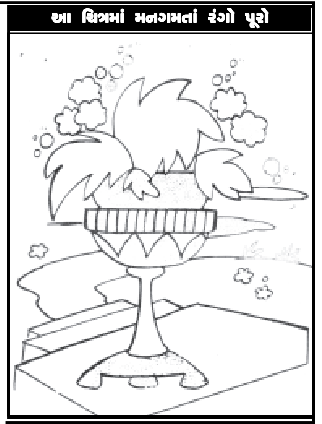

બાળ મિત્રો,

તમે આજકાલ ખૂબ મજા કરી રહ્યાં છો. બસ, ખાવું, પીવું, રમવું અને ધમાચકડી - વૅકેશન છે ને? મજા તો કરવી જ પડે ને?

પણ મજા કરતાં કરતાં એવી એક કામગીરી કરજો જેનાથી તમને ફાયદો થાય. ભલેને એ શરીરને થતો ફાયદો હોય કે મગજને કે મનને!

આપણી પાસે ચોવીસ કલાકનો દિવસ છે. ઊંઘવા માટેના સાત-આઠ કલાક બાદ કરીએ તો પણ ૧૬ કલાક જેટલો સમય મળે છે. મોજ મજા કર્યા પછી પણ ખાસ્સો એવો સમય મળે. તો એ સમયનો સદ્‌પયોગ થાય એવું કરજો. કંઈક નવું શીખવામાં, નવું જાણવામાં બીજાને મદદરૂપ થવામાં આ બાકી સમયનો ઉપયોગ કરજો.

આપણા સૌની પાસે એટલો જ સમય છે જેટલો ગાંધીજી, સરદાર કે ટાગોર પાસે હતો.

માટે, માહ મિત્રો સાથે રમવામાં - રખડવામાં કે ઝઘડવામાં સમય પૂરો ના કરતાં કંઈક નવું કરવા પ્રયત્ન કરજો. પછી વેકેશનની મજા ઑર આવશે.

મા, મને ચાંદલિયો વહાલો,
ચાંદરિયો વહાલો,
મા, મને રમવાને આલો,
નવલખ તારા વીણી મા, મારા ગજવામાં ઘાલો,
મા, મને ચાંદલિયો હવાલો,
અર્ધો ઘરે મુગટ, આખો ઘરે, મા,
આવે ન કદી ઠાલો,
તેજ એનાં મારી આંખોમાં આંજો,
મા, ઊડતો ઝાલો,
મા મને ચાંદલિયો વહાલો.